

Lönar det sig med mer ensilage och bete till korna?

Stora mängder grovfoder i foderstaten har väckt ett allt större intresse under senare år.

Det tidvis mycket höga priset på kraftfoder är en viktig anledning till detta. I ett projekt finansierat av Stiftelsen Lantbruksforskning har olika andelar vallfoder till mjölkkor jämförts i ekonomiska kalkyler med resultaten från ett produktionsförsök som underlag. Syftet har varit att ge mjölkproducenter och rådgivare underlag för att utvärdera det ekonomiska utfallet vid olika andelar vallfoder och bete i foderstaten under senare delen av laktationen.

Produktionsförsök – underlaget för beräkningarna

I ett produktionsförsök med 50 kor under en hel laktation (Patel m.fl.) fick korna olika andelar grovfoder och kraftfoder. Djuren delades in i tre grupper med L (låg), M (medel) och H (hög) andel vallfoder (ensilage och bete) i foderstaten, vilket motsvarade att i genomsnitt ca 50 %, 60 % och 70 % av foderintaget var vallfoder medan resten var kraftfoder. Den höga andelen vallfoder fick korna som en ökande andel från laktationsvecka 13 och framåt, främst i grupp M och H. Ensilaget i försöket hade 11,2 MJ/kg ts och 146 g råprotein/kg ts. Under betesperioden var korna i försöket i senare delen av sin laktation då grovfoderandelen i behandlingarna var högst. Under betesperioden fick korna i grupp L gå på rastbete med full ensilagegiva inne medan grupperna M och H fick sin grovfoder-giva som bete med tillskott av ensilage under perioder med betesbrist. Mjölkkavkastningen (305 dagar) i grupperna L, M och H var 9 846, 9 528 respektive 8 667 kg ECM. Grupp H hade signifikant mindre avkastning jämfört med de båda andra grupperna medan ingen statistiskt säker skillnad erhöles mellan L och M.

Foto: Eva Spörndly

Ekonomiska beräkningar

I den ekonomiska utvärderingen beräknades först kostnaderna för att producera ensilage och bete på typgårdar i Götalands södra slättbygder (Gss), Svealands slättbygder (Ss), Götalands skogsbygder (Gsk) och nedre Norrland (Nn). Därvid beaktades skillnader i skördenivåer, arrondering, markkostnader och miljöersättningar etc. I Gss och Ss antogs stora åkerarealer nära ladugården. På typgårdarna i Gsk och Nn antogs också tillräckliga betesarealer nära ladugården och i grundkalkylen dessutom tillräckliga ensilagearealer inom 3 km. Kostnaderna per kg ts ensilage och bete sattes tillsammans med mjölk- och kraftfoderpriser, kostnader för arbete och byggnader m.m. samt försöksresultat in i mjölkkokalkyler. I känslighetsanalyser undersöktes effekter av förändringar i priser och arrondering m.m.

Enligt kalkylerna har M bäst och H sämst lönsamhet över produktionsåret som helhet i samtliga undersökta produktionsområden och prissituationer. Grundkalkylens resultat visas i figuren. Resultaten förutsätter en lika hög vallfoderkvalitet som i försöket. Man bör notera att korna fick

höga andelar vallfoder under senare delen av laktationen och det är inte möjligt att uttala sig om hur resultaten blivit om djuren fått en högre andel vallfoder under hela laktationen. I skogsbygderna Gsk och Nn är arronderingen ofta väsentligt sämre än vad som antas i grundkalkylen och då blir lönsamheten sämre än vad figuren visar.

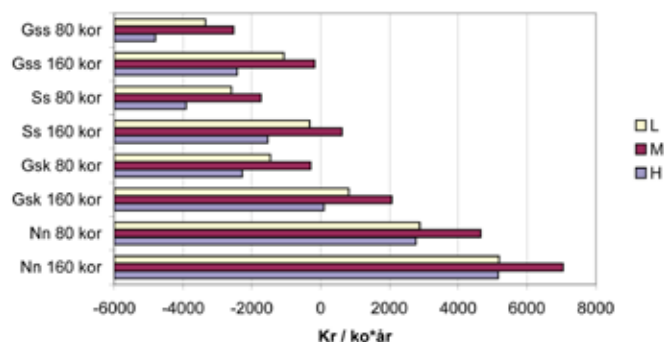
Under betesperioden var korna i senare delen av laktationen. Då var grovfoderandelen som högst; 50 %, 70 % och 90 % i grupperna L, M och H. Även under denna period gav M-alternativet med produktionsbete och en grovfoderandel på 70 % i sen laktation bäst lönsamhet.

Ett mindre kompletterande betesförsök visade dock något annorlunda resultat. Där var utfodringen med högst andel kraftfoder (60 % av energibehovet) mest lönsam.

Då produktionsbete förefaller vara lönsammare än enbart motionsbete om det finns tillräcklig betesareal nära ladugården, är det viktigt att lokalisera nya byggnader så att omfattande betesdrift blir möjlig även i framtiden. Detta ökar handlingsutrymmet.

Forts. nästa sida

Forts. från föregående sida

Intäkter minus kostnader per ko och år vid låg (L), medelhög (M) och hög (H) andel grovfoder i mjölkproduktion med 80 och 160 kor i grundkalkylen för typgårdar i de fyra produktionsområdena.

Karl-Ivar Kumm, SLU, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, tel: 0511-672 56, e-post: karl-ivar.kumm@hnh.sl.se
Mikaela Patel & Eva Spörndly SLU, Inst. för husdjurens utfodring och vård

Lästips: Spörndly, E. & Kumm, K.-I. 2010. Lönar det sig med mer ensilage och bete till korna? – Ekonomiska beräkningar på gårdsnivå. SLU. Inst. för husdjurens utfodring och vård. rapport 275. 72 s. <http://publikationer.slu.se/Filer/Spordlyoch-KummRapport275.pdf>

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2010.

Manusstopp

Nr 6 20 sep

Nr 7 22 nov

Utgivning

22 okt

17 dec

Redaktionsgrupp: Nilla Nilsdotter-Linde, ansvarig utgivare,

tel: 018-67 14 31, e-post: Nilla.Nilsdotter@vpe.slu.se

Anita Norén, e-post: anita.noren@lansstyrelsen.se

Red. o layout **Irène Persson**, Länsstyrelsen Örebro, tel: 019-19 38 19

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 300 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Effekt av kniv- eller myllningsaggregat på vallgrödan

Genom att ytmylla flytgödsel i vall, istället för att sprida den på markytan, kan man minska ammoniakavgången, vilket ger mer lättlösligt kväve till grödan och förhoppningsvis större avkastning.

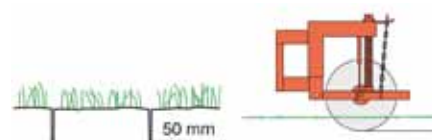
Men körningen kan också ha motsatt effekt, dvs. mindre avkastning, eftersom grödan kan skadas av myllningsbillarna. Det finns dock förhållanden då körning med knivar eller spikrotorer i grässvålen (gräsmattor, golfbanor) rekommenderas i syfte att lufta marken.

I ett nyligen avslutat projekt studerades hur vallskörden påverkades vid körning med olika kniv- och myllningsaggregat (figur 1). I dessa försök utfördes körningen utan tillförsel av flytgödsel för att renodla effekten av själva aggregatens påverkan på grödan. Det var också intressant att se om olika arter påverkas på olika sätt av körning med kniv/bill och om grödans näringsämnesstatus inverkar på eventuell skada.

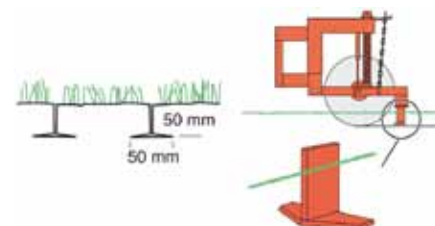
I fält genomfördes försök på tre vallarter: engelskt rajgräs (tuvbildande), rödklöver (pålrot) och rödsvingel (mattbildande), med fyra olika knivar/billtyper (figur 1). Körningen skedde antingen

på våren eller efter första skörd utan spridning av flytgödsel två år i rad. Behandlingen gjordes både i kvävegödslad och i icke-kvävegödslad gröda. Vallen

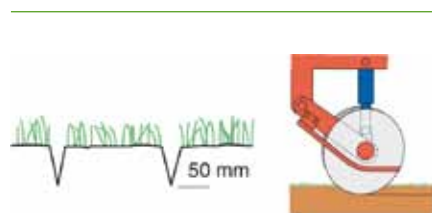
skördades tre gånger per år under två år för att se hur såväl tidpunkt för körning som flerårig körning påverkar grödan.

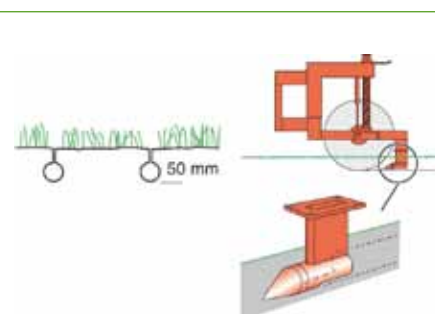
1. Skiva skapade vertikalt snitt (VK)

2. Skiva och knivskär skapade vertikalt och horisontellt (6 cm brett) snitt (VHK)

3. Två snedställda skivor skapade V-formad skåra (DD)

4. Tubulatorbill med tillslutare (TT)

Figur 1. De fyra behandlingarna med kniv/injektor.

Forts. nästa sida

Vallguide 2010

Moderna sorter ger bättre ekonomi!

Läs om våra nya sorter, påverkan, nya arter och sortblandningar.

Hämta Vallguide 2010 hos din utsädesleverantör, för närmaste återförsäljare ring 0510-48 40 51/52/54, eller beställ på www.scandinavianseed.se

SCANDINAVIAN SEED

Minst skador efter första skörd med vertikala knivar/billar

Resultaten visar, att körning med knivar eller billar (utan flytgödseltillförsel) gav en minskad medelavkastning på 1–8 % för den sammanlagda skörden för åren 2008–09 (tabell 1). Störst skador blev det efter körning på våren, då alla kniv/billaggregat gav en statistiskt säker skördesänkning jämfört med ingen körning. Efter första skörd var skadorna mindre (2–6 %), och då var skadorna inte mätbara med vertikalt snitt (VK) eller bill med två vinkelställda skivor (DD). För båda spridningstidpunkterna var skadorna störst vid snitt både vertikalt och horisontellt (VHK), följt av tubularbillen (TT).

Vallarerna engelskt rajgräs och rödklöver påverkades i stort lika vid körning, medan rödsvingeln verkade vara något känsligare, i alla fall när den var kvävegödslad. I stort verkade det också som att när grödorna var kvävegödslade så blev de relativa skördeminskningarna större än om grödan inte fått något kväve. Detta uppträdde i tredje skörd.

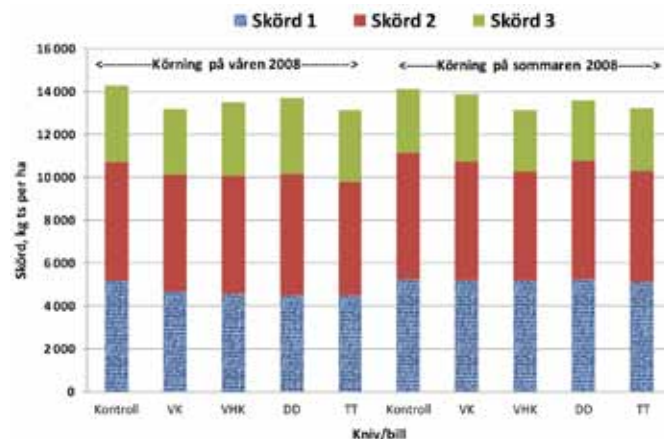
Tabell 1. Sammanlagd och relativ skörd (ingen körning = 100) för åren 2008–09 i genomsnitt över gödsling och art. Körning utfördes antingen på våren eller på sommaren efter första skörd

Kniv/bill	Körning på våren		Efter första skörd	
	kg ts/ha	Relativ skörd	kg ts/ha	Relativ skörd
Ingen körning (kontroll)	21 723 ^a	100	21 916 ^a	100
Vertikalt snitt (VK)	20 191 ^b	93	21 383 ^a	98
Vertikalt och horisontellt snitt (VHK)	19 977 ^b	92	20 687 ^b	94
Två snedställda skivor, skapade V-formad skåra (DD)	20 748 ^b	96	21 414 ^a	98
Tubulatorbill med tillslutare (TT)	20 258 ^b	93	20 651 ^b	94

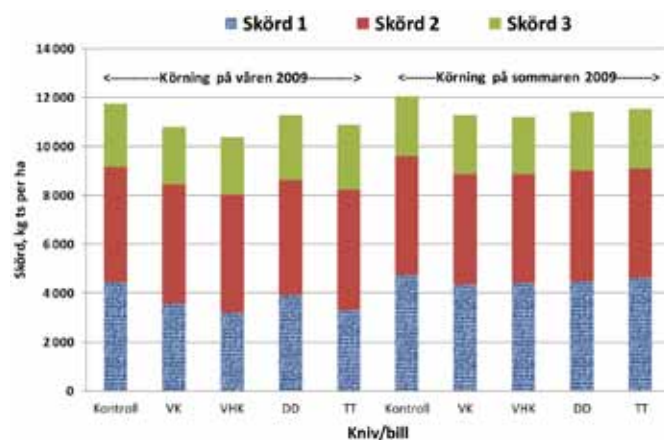
^a, ^b Olika bokstäver mellan siffror i samma kolumn visar att det var en statistiskt säker skillnad mellan skördarna ($p < 0,05$).

Skördenedsättningen märktes främst i skörden direkt efter körningen. Figur 2 och 3 visar den totala skörden för gödslade led i medeltal för alla arter, uppdelat i delskördar, vid körning på våren respektive på sommaren.

Två veckor efter körning kontrollerade vi också grödans välbefinnande och skador med olika tekniker, bland annat genom att mäta marktäckning och ta prov på skottvikt. Även nya metoder prövades, som mätning av bladyteindex (bladytan per markyta, m^2/m^2) och mätning av grödans yttemperatur med en

Figur 2. Total skörd för gödslade led, uppdelat i tre delskördar, vid körning på våren eller på sommaren 2008. Medeltal för arter och gödsling. Utan körning är kontroll. För förklaringar, se text figur 1.

Figur 3. Total skörd för gödslade led, uppdelat i tre delskördar, vid körning på våren eller på sommaren 2009. Medeltal för arter och gödsling. Utan körning är kontroll. För förklaringar, se text figur 1.

värmekamera. Studierna visade att det fanns samband mellan skörd och respektive bladyteindex, grödtemperatur (Leaf Area Index; LAI) samt traditionell visuell bedömning av grödans marktäckning två veckor efter körning. Studien har finansierats av Stiftelsen Lantbruksforskning.

Lena Rodhe, JTI – Institutet för jordbruks- och miljöteknik, tel: 010-516 69 51; e-post: lena.rodhe@jti.se

Magnus Halling, SLU, Inst. för växtproduktionsekologi, tel: 018-67 14 29; e-post: magnus.halling@vpe.slu.se

Lästips: Halling, M.A. & Rodhe, L. Grassland yield response to knife/tine slurry injection equipment – benefit or crop damage? Grassland Science in Europe 15, 175–177.

Vinnande vall för varje gård.

Som den torktåliga och uthålliga SW 979 Rörsvingel Hårdig. Den högvärdande storsäljaren SW 843 Intensiv Syd. Eller vår ekologiska blandning SW 347 Flora Viken Två, med överlägsen kvalitet och riktigt hög skörd.

Kundtjänst 0771-111 222, www.lantmannen.se/lantbrukare.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÄNGHEM

Kötttriksdag och årsmöte för Svenska Vallföreningen

Grovfoderproduktion och betesmarker - politik och praktik

11-13 november Strand Hotell, Borgholm

För första gången samarrangeras Svenska Vallföreningens årsmöte med Kötttriksdagen, som i år arrangeras av Kalmar läns Nötköttproducenter i samverkan med Sveriges Nötköttproducenter.

Fredagens program handlar om det allra senaste gällande grovfoderodling, utfodring och betesmarker samt vilka politiska villkor vi kan förvänta oss för produktion med idisslare. Vi får bl.a. en rapport från EGF-mötet i Kiel och forskare kommer att vara på plats för posterdiskussioner. Några exempel på aktuella ämnen är:

- gräsmarker och klimatfrågor, t.ex. vallar som tål extrema väder typer respektive anpassad gödsling
- nytt odlingsmaterial beträffande vall och annat grovfoder, bl.a. odling och utnyttjande av majs
- optimalt utnyttjande av närproducerade proteinfodermedel

På lördagen handlar programmet till största delen om hur vi ska öka nötköttproduktionen. LRF har beslutat om en Livsmedelsstrategi inför 2020 med mål att stärka primärproduktionen genom en stärkt lönsamhet. Vi kommer att få höra vad som krävs inom nötköttproduktionen för att nå målet, från gården till slutkonsumenten.

Fullständig inbjudan: www.notkottsproducenter.se/dokument/kotttriksdag2010.pdf alt. kontakta Lars Jakobsson, tel: 070-648 27 22, e-post: lars.jakobsson@t.lrf.se

Kostnad: Beror på vilka delar av programmet du önskar vara med på. Betalas in på bankgiro 652-0746 till Kalmar läns Nötköttproducenter.

Reseersättning: Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdssätt) för två styrelserepresentanter från lokalföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas), max 1 000 kr/förening.

Anmälan: Senast 10 oktober 2010, www.notkottsproducenter.se/?page_id=250

Boende: Strand Hotell, tel: 0485-888 88. Rum finns förbokade till 10 oktober. Boka i god tid!

Program Kötttriksdagen

Torsdag 11 november

- 19.00 Drop in under kvällen, kvällsmat
- 20.00 Från mjölk tank till butikshylla. Patrik Ewertsson, VD, Emåmejerier
- 21.00 Mingel, softmusik och bar

Fredag 12 november

- 09.00 Ankomst, registrering och kaffe
- 10.00 Välkommen till Kalmar län och Öland! Landshövding Sven Lindgren och Rickard Svensson, ordförande, Kalmar läns Nötköttproducenter
- 10.20 Stämma (**Svenska Vallföreningens årsmöte börjar 11.00**)
- 12.45 Lunch
- 14.00 **Grovfoderproduktion och betesmarker - politik och praktik**
Margareta Dahlberg, LG Husdjurstjänst, Linda af Geijersstam, HS Kalmar, Inger Pehrson, Palustre HB
- 15.30 Så här stärker vi nötköttproduktionen! - del 1
- 15.45 Kaffe
- 16.15 Så här stärker vi nötköttproduktionen! - del 2
- 16.30 Möt sponsorer och forskare, mingla och ta del av senaste nytt!
- 18.30 Samling med drink
- 19.00 Bankett
- 21.30 Årets nötköttföretag
- 22.00 Dans

Lördag 13 november

- 08.30 Nötköttstrategi inför 2020. Sören Persson, projektledare, LRFs Livsmedelsstrategi
- 09.10 Företagsutveckling - vad krävs? Goda exempel från Kalmar län
Bo Johansson, LRF Konsult, Lars Wiberg, Ölands bank, Theres Strand, Taurus
- 10.00 Kaffe
- 10.30 Så ser vi på slakteriernas roll. Aron Cedergren och Jan Forssell, SNPs styrelse
- 11.00 Stärkt marknadsföring av svenskt nötkött! Maria Forshufvud, VD, Svenskt Kött AB
- 11.30 Aktuellt från Svenska Djurhälsovården. Sten-Olof Dimander, VD
- 12.00 Sammanfattning och avslutning
- 12.30 Lunch
- 13.30 Avresa till två visningsgårdar

Alternativt program - Fredag 12 november

- 10.00 Sightseeingtur på Öland med guide
- 13.00 Lunch på Strand Hotell
- 14.00 Bad på hotellet
- 15.45 Kaffe

Välkommen!

Brett urval av utsäde till vall, grönfoder och grüngödsling

Rörsvingel - Kora

Blålusen - Luzelle, betestyp

Röd klöver - Titus, skräppa-fri

Rajsvingel - Perun och Hykor

Fodervicker, blå lupin, bovete

...med flera arter och sorter

Mogatan 6, 254 64 Helsingborg
tel 042-250 450

Vallförsäljning Gunnar Danielsson
tel 0478-502 40
info@olssonsfro.se

Beställ vår Vallkatalog!